

Dus med byens bier og vilde planter?

De vilde danske bier – dvs. humle- og enlige bier – har gennem de sidste par år oplevet en del velfortjent opmærksomhed r. Men de vilde bier har brug for de rigtige planter for at leve.

Artikel af Andy G. Howe og Marianne Spang Bech 22. juni 2018.

Videnskabelige studier viser tilbagegang hos nogle arter af vilde bier, mens en række menneskeskabte faktorer har uheldige påvirkninger på deres levesteder og ressource grundlag. Som eksempler kan nævnes intensiveringen af landbruget med nedlæggelse af bl.a. levende hegn og markskel, den øgede brug af kunstgødning, som giver næringskrævende plantearter såsom græsser gode vilkår og som dermed udkonkurrerer blomsterplanterne samt brugen af pesticider.

Der findes mange hjemmesider om humle- og vilde bier i Danmark, samt aktive grupper på de sociale medier med fokus herpå. Her findes gode råd om tiltag, man selv, som borger, kan gøre for at forbedre de vilde biers vilkår i naturen såvel som i byen. I København (og andre større danske byer) lever nemlig en stor håndfuld humlebi arter. Med blikket for den indre by, er der her tiltag, man kan gøre for at forbedre bymiljøet for disse samtidig med det også er til gavn for andre blomster-afhængige insekter. Man kan også undersøge hvilke humlebi arter, der findes i ens bydel ved at oprette en konto hos fugleognatur.dk og søge via Naturkortet i området (efter "Bombus"). Når man har dannet sig et overblik og kan kende forskel på arterne, har man nemlig mulighed for at tilføje sin egne observationer af de forskellige arter på fugleognatur.dk databasen! Dette kan hjælpe med at skabe viden om biernes udbredelse og tilstand.

Blomster og bier: Bier skal have pollen (som indeholder protein) til ægproduktion og opfostring af afkom samt nektar til det store energiforbrug forbundet med at flyve. Madsen og Duponts (2013) hæfte 'Vilde bier' fra NaturogMuseum serien beskriver forskellige biers blomst præferencer. Man kan groft opdele bier i de polylektiske bier, dem der bruger en bred vifte af forskellige og ubeslægtede plantearter, og de mere kræsne, oligolektiske arter, som anvender pollen fra enten mange beslægtede planter, eller kun nogle få plantearter. Humlebier er karakteriseret som polylektisk, hvilket betyder, der er mange planter, man kan dyrke for at hjælpe humlebier.

Hvilke bier, der foretrækker hvilke planter hænger bl.a. sammen med længden af biernes tunge. Byboende humlebier med såkaldt kort tunge inkluderer Lys- og Mørk jordhumlebier (*Bombus lucorum*, *B. terrestris* hhv.), Stenhumlen (*B. lapidarius*), Lille skovhumle (*B. pratorum*), samt Hushumlen (*B. hypnorum*). Derimod er eksempler på byboende humlebier med lang tunge Havehumle (*B. hortorum*) og Agerhumlen (*B. pascuorum*).

Smukke plantearter, som kan vokse i bymiljøet og som er fantastisk for humlebier inkluderer kællingetand (*Lotus corniculatus*), forskellige kløver (*Trifolium* spp.), knopurter (*Centaurea* spp.), hjulkrone (*Borago officinalis*) og blåhat (*Knautia arvensis*). Frø af disse arter kan enten købes eller indsamles fra grønne områder – brug evt. førnævnte Naturkortet for at

finde lokale forekomster af disse planter og følge deres udvikling for at kunne indsamle frø på det rigtige tidspunkt (husk dog at efterlader frø!). Der findes også en del naturlige forekommende plantearter, som vokser vildt i byen. Nogle vil opfatte disse planter som ukrudt, men de er meget vigtige for humlebier. For eksempel tilgodeser døvnælde (*Lamium album*), rød tvetand (*L. purpureum*) og muse-vikke (*Vicia cracca*) især humlebier med lang tunge. Ligeledes er slangehoved (*Echium vulgare*), Liden klokke (*Campanula rotundifolia*) og Mælkebøtter (*Taraxacum* spp.) pragtfulde for humlebier.

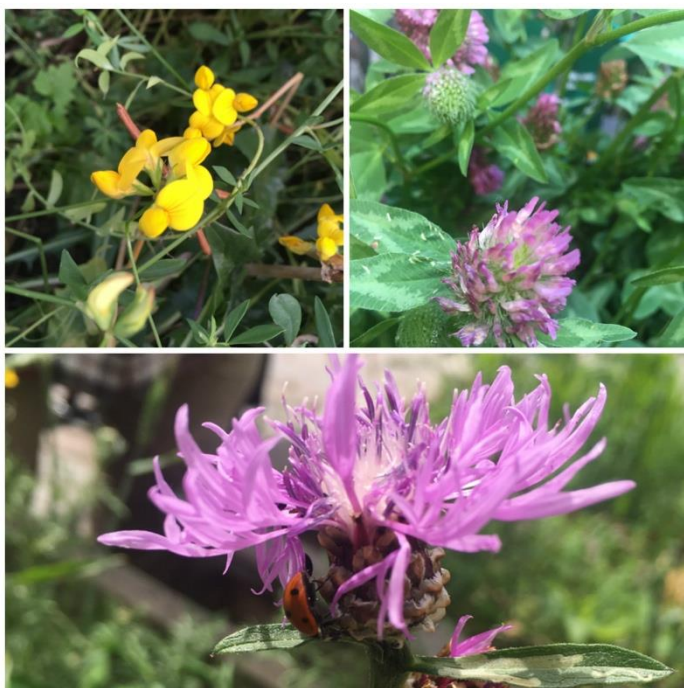
Du kan selv undersøge selv, hvad de lokale humlebier anvender af planter. Du kan på turen rundt i byen finde et grønt område med blomster (f.eks. en gårdplads, lomme- eller en anden park) og lede efter humlebier på blomster. Så er det bare et spørgsmål om at finde ud af blomstens navn (to gode steder er Botanisk Have eller Landbohøjskolens Have – her har planterne nemlig navneskilte på).

Kilde:

Rasmussen C, Schmidt HT, Madsen HB (2016) Distribution, phenology and host plants of Danish bees (Hymenoptera, Apoidea). *Zootaxa* 4212 (1): 001-100.

Kirk WDJ, Howes FN (2012) *Plants for Bees – A guide to the plants that benefit the bees of the British Isles*. International Bee Research Association, Cardiff, UK.

Madsen HB, Dupont YL (2013) *Vilde bier*. Naturhistorisk Museum, Aarhus.

Billede 1: Øverst til venstre; kællingetand¹; øverst til højre; kløver², nederst; knopurter³.

¹ Foto: Miljøpunkt Indre By & Christianshavn

² Foto: Miljøpunkt Indre By & Christianshavn

³ Foto: Miljøpunkt Indre By & Christianshavn

Billede 2: Til venstre; hjulkrone⁴, til højre; blåhat⁵

⁴ Foto: Miljøpunkt Indre By & Christianshavn

⁵ Foto ©: Søren Nygaard

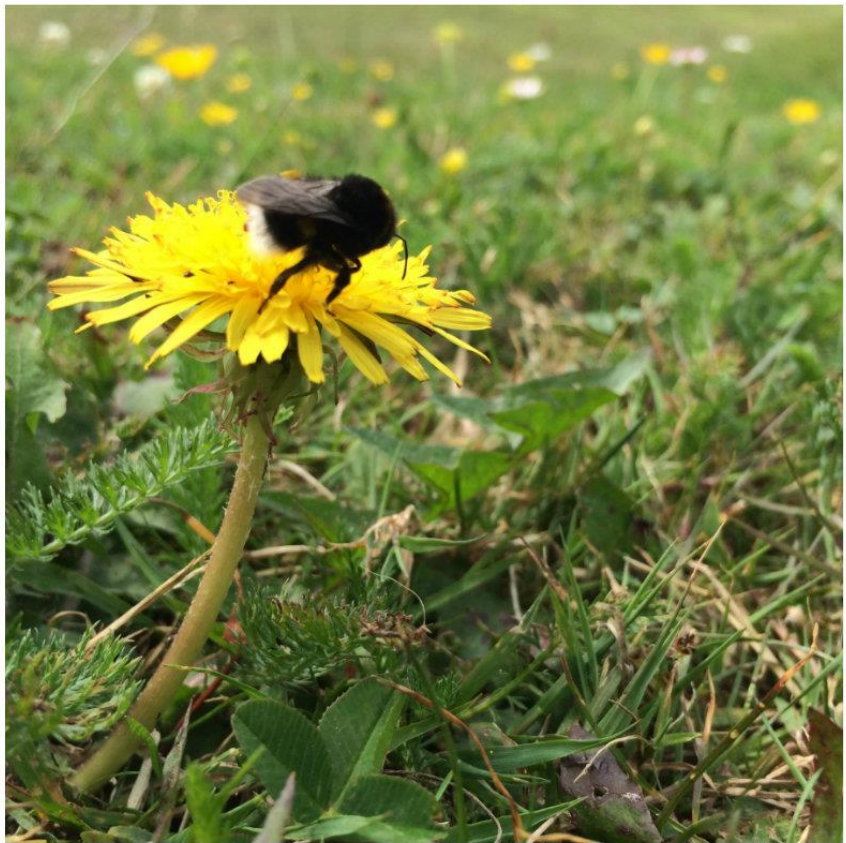

Billede 3: Øverst til venstre; døvnælde⁶, øverst til højre; rød tvetand⁷, nederst; muse-vikke⁸

⁶ Foto ©: Niels-Ebbe Dalsø Larsen

⁷ Foto ©: Ken Alminde

⁸ Foto ©: Kirsten Rasmussen

Billede 4: Øverst til venstre; slangehoved⁹; Nederst til venstre; liden klokke¹⁰; til højre; mælkebøtte¹¹

⁹ Foto ©: Palle Frejvald

¹⁰ Foto: Miljøpunkt Indre By & Christianshavn

¹¹ Foto: Miljøpunkt Indre By & Christianshavn